

Strategi for skolemad

AALBORG KOMMUNES SKOLER

NOGET
AT HAVE
DET I

Aalborg
Kommune

AALBORG KOMMUNES SKOLER

NOGET **AT HAVE** **DET I**

Vores mål

- 1. Alle kan se, at de bliver dygtigere hver dag**
- 2. Alle har mod til at deltage i verden**
- 3. Alle har en ven i skolen**
- 4. Læringen foregår overvejende eksperimenterende og problemløsende**
- 5. Alle ansatte arbejder systematisk med videnproduktion**

Skolemadsstrategi for Skoleforvaltningen 2015-2017

Skoleforvaltningens vision og strategiske mål skaber retning for Skoleforvaltningens fremtidige strategier, herunder skolemadsstrategien.

Med skolemadsstrategien vil Skoleforvaltningen sætte fokus på skolemadstilbud i folkeskolen. Skolemadstilbud giver mulighed for at udnytte sammenhængen mellem at få et sundt måltid mad og et inkluderende spisemiljø, så eleverne opnår kompetencer, der bl.a. gør det muligt at indfri de strategiske mål om at

- alle har mod til at deltage i verden
- alle har i stigende grad mod på og deltager i fællesskaber. På skolen og i verden omkring den
- alle har i stigende grad evnen til og deltager i fællesskaber. På skolen og i verden omkring den
- alle elever udbygger gennem skoleforløbet nysgerrighed, begejstring og læringslyst til hele livet

Sunde måltider - sunde vaner

En kommunal strategi skaber rammerne for den enkelte skoles arbejde omkring skolemad. Den overordnede antagelse, der ligger til grund for ønsket om at etablere skolemadstilbud, er, at skolemad vil medvirke til, at eleverne får et sundt frokostmåltid. Endvidere er der ønsket om at give eleverne sundere madvaner samt øge deres koncentration og indlæringssevne.

Mad- og måltidsvaner grundlægges i barndommen, hvorfor rammerne og en tidlig indsats har stor betydning. Eleverne tilbringer en stor del af dagen i skolen og skolefritidsordninger og spiser flere af dagens måltider her. De får hermed mulighed for at få oplevelser med mad og måltider, der giver dem kompetencer, så de fremadrettet lærer at tilgå mad på en kritisk, reflekteret og bevidst måde.

Elevernes grundlæggende levevilkår kan ikke ændres af skolerne, men skolerne kan medvirke til at skabe sunde rammer for dem i det tidsrum, de er i skole, og derved samtidig påvirke deres vaner. Skolemaden kan bidrage til at sætte fokus på den sunde livsstil som en del af skolens profil. Den kan ligeledes bidrage til at udvikle en glad og sund madkultur på skolerne og derigennem bidrage til et godt læringsmiljø.

Formålet med strategien

Skolemadsstrategien har til formål at medvirke til, at eleverne i folkeskolen udvikler sundere kostvaner, får skolemad der lever op til de ernæringsmæssige anbefalinger og har en høj kulinarisk kvalitet samt oplever måltidet som et fælles værdifuldt samlingspunkt. En opnåelse af dette formål vil samtidig være medvirkende til at opfylde de nationale mål for folkeskolen.

De tre mål for folkeskolen:

- Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan
- Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund for de faglige resultater
- Tilliden til og trivslen i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis

Strategien skal desuden medvirke til:

- at skabe sammenhæng mellem skolemadsstrategien, bæredygtighedsstrategien og sundhedspolitikken, så indsatserne understøtter hinanden
- at øge elevernes bevidsthed om maddannelse
- at mindske social ulighed
- at udvikle madkultur og madfællesskaber

Strategiske pejlemærker for arbejdet med sund skolemad

Strategien understøttes af pejlemærker for sund skolemad.

1. Sundere kostvaner hos børn og unge

Aalborg Kommunes sundhedspolitik har som mål at skabe sundere kostvaner hos børn og unge ved at servere sund mad i bl.a. kommunale institutioner. Børns kostvaner har stor betydning for deres sundhed og trivsel, og gode mad- og spisevaner grundlægges i barndommen. Udbuddet af og rammerne for skolemaden skal være med til at opfylde målet om sundere kostvaner hos børn og unge, bl.a. ved at bidrage positivt til børnenes samlede kost, så de får lettere ved at spise efter de officielle anbefalinger for kost og ernæring for målgruppen. Samtidig tilstræbes lave priser, så alle har råd til at købe maden.

2. Anvendelse af økologiske produkter i skolemaden

Andelen af økologiske fødevarer anvendt i kommunens institutioner skal ifølge Aalborg Kommunes bæredygtighedsstrategi udgøre 60% inden 2020. Det kræver en omlægning til større brug af økologiske råvarer i skolemaden. En omlægning kræver omtanke, hvis priserne ikke skal blive for høje, f.eks. ved primært at købe de økologiske fødevarer, der koster næsten det samme som de konventionelle varer, følge sæsonens udbud af friske råvarer og lade menuen følge årstiden.

3. Rammer der gør måltidet til et værdifuldt samlingspunkt

Maden og måltidet handler også om trivsel og samvær, og rammerne om måltidet har stor betydning for stemningen. Skolens spiseområde (f.eks. kantine, bod og/eller samlingssteder) skal derfor give en hyggelig og afslappet atmosfære og invitere til, at eleverne kan få gode fælles oplevelser med kammeraterne omkring måltidet. Skolen kan f.eks. inddrage eleverne i indretningen. Spiseområdet skal være synligt på skolen og fungere som en naturlig del af skolens hverdag.

4. Udvikling af elevernes maddannelse og bevidsthed om kostens betydning

De muligheder der er for læring i forbindelse med skolemadstilbud skal udnyttes, så eleverne får viden om sund kost. Maden og måltidet kan inddrages i undervisningen, og eleverne kan inddrages på flere niveauer fra udvælgelse af sortiment til tilberedning og salg. Elever, lærere og det køkkenfaglige personale skal i fællesskab skabe forståelsen af det sunde valg.

Principper for sund skolemad

Fødevarestyrelsen har udgivet en række anbefalinger til skolemad. Anbefalingerne er lavet ud fra undersøgelser om børns kostvaner og det udbud, der findes i danske skolemadstilbud og bygger på de nordiske næringsstofanbefalinger, som er de kriterier, der ligger til grund for de officielle kostråd i Danmark.

Fødevarestyrelsens anbefalinger danner grundlag for følgende principper for skolemad på Aalborg Kommunes skoler.

1. Varieret udbud

Skolemadstilbud bør variere udbuddet og tilberedningen af sunde måltider fra dag til dag. Tilbyd en fiskeret mindst 1 gang om ugen, inddrag årstidens grøntsager og kom altid kartofler, ris, pasta, brød eller lignende i menuerne. Vælg især fuldkornsprodukter. Tag hensyn til vegetarer, diabetikere og den kulturelle mangfoldighed.

2. Drikkevarer

Børn bør få dækket ca. halvdelen af deres væskebehov i skoletiden. Sørg for at der er nem og fri adgang til koldt postevand hvor børnene spiser og andre steder på skolen. Tilsæt gerne f.eks. citronsaft, mynte eller citronmelisse til vandet. Sælg mager mælk og undgå juice i madordningen.

3. Supplerende frugt og grønt

Det er vigtigt, at børn får grønt og frugt til alle måltider. Lad grønt og frugt indgå i alle menutilbud, sælg udskåret frugt i små poser og tilbyd salatbar som supplement. Brug f.eks. blendede grøntsager i sovse og supper.

Fra strategi til praksis

Der er både i Skoleforvaltningen og lokalt på skolerne igangsat en række initiativer, der skal medvirke til implementeringen af skolemadsstrategien. Initiativerne er beskrevet i nedenstående:

Pulje til drift og anlæg

Der er i årene 2014-2017 afsat drifts- og anlægsmidler til udbredelse af skolemadstilbud på kommunens skoler. Hensigten med midlerne er at give alle skoler mulighed for at tilbyde eleverne et sundt og ernæringsrigtigt måltid i stedet for eller som supplement til madpakken. Der uddeles 1 gang årligt midler fra puljen efter ansøgning fra interesserede skoler. Midlerne anvendes i tråd med strategiens pejlemærker til udvikling af varesortimentet i skolemadstilbud, indretning af køkkenfaciliteter og fælles spiseområder, personaletimer og uddannelse af personale. Dermed er puljen en del af implementeringen af strategien.

Morgenmadstilbud

Der er fra begyndelsen af skoleåret 2015/2016 iværksat et forsøg med morgenmad på tre skoler. Forsøget skal bidrage til en reduktion af ulighed i sundhed og understøtte elevernes læringsparathed. Målgruppen er først og fremmest de elever, som ikke får morgenmad hjemmefra. Det er derfor ikke i sig selv et mål at tiltrække flest mulige elever, men at give et tilbud til de elever, der har størst behov for både et morgenmåltid og en positiv, social samværssituation. En situation, hvor et sundt og nærende måltid suppleres med en tryk og god pædagogisk oplevelse sammen med kendte voksne og elever på tværs af årgange.

Dannelse, pædagogik og læringsformer

Flere skoler i Aalborg Kommune deltager i projekter, der kombinerer mad med dannelse, pædagogik og læringsformer: "Haver til Maver" handler om at lade elever så og passe deres eget havestykke, mens de lærer om planter, beregner udbytte, læser opskrifter osv. Eleverne kan tilberede det høstede i madkundskab eller bidrage med råvarer til skolemaden. "LOMA Skole" inddrager elever i skolens madproduktion og kobler teori og praksis til flere af skolens fag. Undervisningsfaget madkundskab kan i sommerhalvåret flyttes udenfor til udekomfurer og bålpladser, så madkundskabsundervisningen også kan foregå i det fri. Problembaserede læringsmetoder kan således kobles til dagligdags overvejelser omkring madlavning, indkøb og fødevarerforbrug.

Elevinddragelse

Elevernes indflydelse på skolemadstilbud foregår gennem arbejdet i elevrådene og miljørådene på skolerne.

